

تحلیل راهبردها و راهکارهای فرماندهی انتظامی استان یزد جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های اجتماعی

علیرضا حیدر نژاد¹، علی افشار²، مهدی مقیمی³

تاریخ دریافت: 98/04/26

تاریخ پذیرش: 98/06/01

از صفحه 71 تا 90

پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال سیزدهم،
شماره اول (پیاپی چهل‌ونهم)، بهار 1399

چکیده

مقدمه: شبکه‌های اجتماعی از سویی به عنوان یکی از گونه‌های رسانه‌های اجتماعی، امکانات تعاملی قابل توجهی برای کاربران اینترنتی فراهم کرده و در افزایش مشارکت شهروندان در برخی فرایندها مؤثرند و از سوی دیگر، با آسیب‌های گسترده‌ای مواجه‌اند؛ بنابراین هدف این تحقیق تحلیل راهبردها و راهکارهای فرماندهی انتظامی استان یزد جهت کنترل و کاهش آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی (مجازی) می‌باشد.

روش: تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ ژرفایی، پهنانگر و از نظر اجرا و کنترل شرایط تحقیق، یک بررسی کیفی به شکل مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته و پرسشنامه متوازن استفاده شده است. با توجه به موضوع، تحقیق حاضر دارای دو جامعه آماری متفاوت می‌باشد؛ بخش اول، فرماندهان و مدیران انتظامی خبره در فرماندهی انتظامی استان یزد و ستاد ناجا (پلیس فتا) و بخش دوم، افراد صاحب‌نظر در رشته‌های تحصیلی کامپیوتر، فناوری اطلاعات، علوم کامپیوتر و مخابرات این فرماندهی بودند که به شیوه نمونه‌گیری به صورت گلوله‌برفی تا رسیدن به اشباع نظری بود، جمع‌آوری شده است.

یافته‌ها: طبق یافته‌های تحقیق، وضعیت و موقعیت راهبردی کنونی فرماندهی انتظامی استان یزد در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی حکایت از خروج از وضعیت و موقعیتی با ثبات و نسبتاً محافظه‌کارانه و ورود به موقعیت نسبتاً تهاجمی و انفعالی در مواجهه با پدیده‌ها و تهدیدات نوظهور حاصل از اقدامات و برنامه‌های گذشته و حال دارد.

نتیجه‌گیری: در زمینه راهبردهای فرماندهی انتظامی استان یزد جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های اجتماعی (مجازی)، ابعاد حذف توجیه‌کننده‌ها، کاهش منافع حاصل از جرم، افزایش تلاش و زحمات تراشی برای ارتکاب جرم و افزایش خطرهای مدنظر برای ارتکاب جرم به ترتیب می‌باشند.

کلیدواژه‌ها: راهبرد، کنترل و کاهش آسیب‌ها، شبکه‌های اجتماعی مجازی، فرماندهی انتظامی استان یزد.

1- استادیار و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، تهران، ایران (نویسنده مسئول). alirezahaydamejad@gmail.com

2- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

3- استادیار گروه جرم‌شناسی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

مقدمه

علاوه بر آسیب‌های جدی شبکه‌های اجتماعی مجازی در بعد اجتماعی که به انعطاف‌پذیری هویتی و شکل‌گیری هویت‌های مجازی جدید منجر می‌شود، مهمترین تأثیرات سیاسی فناوری‌های ارتباطی - اطلاعاتی، تضعیف دولت‌های ملی، اشاعه اطلاعات سیاسی و کاهش مشارکت افراد و گروه‌ها است (حیدرنژاد و همکاران، 1393: 28). به‌طور کلی، گسترش فضاهای مجازی مانند سایر انواع دیگر تحولات و پیشرفت‌ها، پیامدها و آثار مثبت و منفی گوناگونی را در جامعه و زندگی کاربران این گونه فضاها ایجاد کرده است. مثبت‌ترین پیامد آن را می‌توان تسهیل و تسریع ارتباطات و تبادل اطلاعات دانست. منفی‌ترین پیامد آن را می‌توان به خطر افتادن حریم خصوصی افراد، منزوی شدن آنها و از هم پاشیدگی بنیان خانواده معرفی کرد (فخریان، 1390: 24).

مطالعه پدیدارشناسانه آسیب‌های مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، شناخت دقیق‌تری از دیدگاه مجرمین به دست می‌دهد و این امکان را فراهم می‌کند که بتوان با استفاده از تجربه متخصصان این شبکه‌ها، به نحو مطلوب‌تری به بررسی موضوع پرداخت (سیفی، 1397: 112). با توجه به انتقال بسیاری از فعالیت‌های زندگی روزمره به فضای مجازی و قابلیت‌ها و تأثیرات گسترده این فضا در انجام آسان امور و با توجه به آمار پلیس فتا و افزایش جرایم فضای مجازی (هادیان‌فر، 1394: 37) و آنچه در رسانه‌ها مانند صدا و سیما و روزنامه‌ها شاهد هستیم، انواع آسیب‌ها و کلاهبرداری‌ها و تهدیدها در فضای مجازی افزایش یافته است. برای مبارزه و پیشگیری از مسائل مبتلا به فضای مجازی، باعث درگیری و افزایش مسئولیت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با جرم می‌شود، شناخت فضای مجازی و آسیب‌های آن و چاره‌اندیشی برای ناجا ضرورتی مهم تلقی می‌شود. این موضوع با تأسیس پلیس فتا و ایجاد مرجع رسمی کنترل و رسیدگی به جرایم سایبری اهمیتی دوچندان یافته است. با گسترش استفاده از اینترنت به عنوان ابزار ورود به فضای مجازی، با توجه به: 1. محدود نبودن فضای مجازی به مکان و زمان خاص؛ 2. استفاده روزافزون کودکان، نوجوانان و جوانان و آحاد جامعه از این فضا؛ 3. اشراف نداشتن خانواده‌ها بر این فضا و آسیب‌های آن؛ 4. اندک بودن تعداد سازمان‌های مروج فرهنگ اصیل اسلامی و سازمان‌های مسئول مبارزه و پاسخگو به انواع و اقسام شبهه‌ها و اندیشه‌های الحادی و انحرافی موجود در این فضا؛ 5. امکان

حضور افراد با چهره‌های غیرواقعی و فریبکارانه و در نهایت، 6. سهولت و گستردگی ارتکاب انواع و اقسام سوء استفاده‌ها و کلاهبرداری‌ها در این فضا، با انواع جرایم، آسیب‌ها، تهدیدها و کلاهبرداری‌ها در این فضا مواجه هستیم که تبعات ناشی از آن خیلی گسترده‌تر از فضای فیزیکی است و با توجه به آمار موجود در پلیس فتا، با گذشت زمان بر میزان وقوع انواع جرایم در فضای مجازی و آسیب‌ها افزوده می‌شود. رشد قارچ‌گونه جرایم در حوزه فضای تولید و تبادل اطلاعات کشور مانند کلاهبرداری‌های اینترنتی، جعل داده‌ها و عناوین، سرقت اطلاعات، تجاوز به حریم خصوصی اشخاص و گروه‌ها، هک و نفوذ به سامانه‌های رایانه‌ای و اینترنتی، هرزه‌نگاری و جرایم اخلاقی و برخی جرایم سازمان‌یافته اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایجاب می‌کند بر اساس آسیب‌های فضای مجازی نسبت به استفاده از شیوه‌های مختلف پیشگیری مانند پیشگیری اجتماعی و وضعی برای مقابله با مسائل فضای مجازی اقدام کنیم (شاه‌محمدی، 1392: 55).

نهادهایی همچون ناجا، با وجود کسب جایگاهی برتر در زمینه مطالعات، پژوهش‌ها و ابداعات مرتبط با فناوری‌های نوین، شایسته و بایسته است تا برای کاهش و کنترل ابعاد آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی (به عنوان یکی از فناوری‌های متأخر) تمهیداتی بنیادی و کاربردی اتخاذ کنند. همراهی این بینش و شناخت در کنار بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در زمینه راهبردهای مواجهه با آسیب‌های اجتماعی فناوری‌های نوین (از جمله شبکه‌های اجتماعی مجازی) به نحو شایسته‌تری نتیجه پژوهش را برای نیروی انتظامی به راهبردی کلان و عملیاتی مبدل خواهد کرد. اساساً، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری اجتماعی و فرهنگی برای عرصه فضای مجازی (به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی) یکی از رسالت‌های ناجا به منظور کاستن از تبعات و آسیب‌های فردی، گروهی و اجتماعی این فضا است. به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی، ضرورت تمرکز علمی بر فضای مجازی کم‌تر از توجه به انقلاب اسلامی نیست.¹ اینترنت در دامنه‌ای متنوع از نرم‌افزارهای کاربردی، تاروپود ارتباطات زندگی اجتماعی را به لحاظ کار، روابط خصوصی، شبکه‌های اجتماعی، اطلاعات، سرگرمی، خدمات عمومی، سیاست و مذهب تشکیل داده است. این تحولات علاوه بر ارتباطات اجتماعی، سایر ابعاد زندگی اجتماعی

1 - <http://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=19272>

مانند ساختارها، نهادها، ارزش‌ها، الگوهای رفتار و کنش اجتماعی، زبان و احساسات را تحت تأثیر قرار داده است (کاستلز و دیگران، 2007: 38). استقلال از فضا به‌عنوان یکی از ویژگی‌های تلفن همراه، گام جدیدی در فرآیند «فردی شدن» است. بر خلاف گذشته، ارتباطات توسط ساختارهای عضویتی هدایت نمی‌شوند و در نتیجه، دموکراتیک‌تر و فردی‌تر شده و افراد قدرت جدیدی به‌دست می‌آورند (مونته¹ و همکاران، 2016: 27). ابعاد توانمندساز تلفن همراه از جمله روابط اجتماعی، تحقق امیال و مقاصد، تثبیت مجدد موقعیت، همسریابی، مسئولیت‌پذیری، کنترل، آزادی فردی، جلوگیری از انزوا، تصمیم‌گیری و اطلاع از عرصه‌های خصوصی نیز شایسته تأمل هستند (گسر،² 2015: 84). کژکارکردهای این فناوری به‌علاوه احساس توانمندسازی کاذب (در ابعاد فوق) نیز از آسیب‌های جدی آن محسوب می‌شوند. شایسته است آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های اجتماعی مجازی شناسایی و سازوکارهایی برای کاهش، کنترل و پیشگیری آن‌ها به طور علمی ارائه شود.

ایران با اختصاص 40/1 درصد از کاربران اینترنت در خاورمیانه، رتبه نخست کاربران در این منطقه را دارد. سهم خاورمیانه 3/9 درصد از بین کاربران جهان را تشکیل می‌دهد. با این حساب، 1/54 درصد از کاربران جهانی اینترنت در ایران هستند. شمار کاربران ایرانی از سال 2000 تا سال 2016، تقریباً 226/8 برابر شده‌اند. این آمار نشان‌دهنده روند افزایشی گرایش مردم ایران به فضای مجازی است. این گرایش به دور از آسیب و ناهنجاری‌های اجتماعی نبوده است.

جمهوری اسلامی ایران عملاً در مسیر یک جامعه اطلاعاتی حرکت کرده و روزبه‌روز بر شتاب آن افزوده می‌شود؛ بنابراین، ضروری است که نهادهای پژوهشی، تقنینی، اجرایی و نظارتی، به‌ویژه نیروی انتظامی، پس از شناخت علمی ابعاد مسئله، راهبردهای کلان و عملیاتی مقتضی (پیشگیری و کنترل) برای رویارویی با تحولات اجتماعی و فرهنگی را داشته باشند؛ زیرا در چنین جامعه‌ای، آسیب‌ها یا فرصت‌ها به لحاظ اجتماعی و فرهنگی ماهیت و عملکرد جدیدی خواهند داشت. این تحقیق تلاش خواهد کرد تا ضمن احصا مهم‌ترین آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی با رجوع به نگرش

1 -Montea

2 -Gaser

متخصصان مختلف نسبت به آن شبکه‌ها و نیز تحلیل و مقوله‌بندی دوباره نتایج پژوهش‌های علمی انجام گرفته، راهکارهایی برای کاهش و کنترل این آسیب‌ها ارائه دهد؛ بنابراین، طرح حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال است: چه راهکارها و راهبردهایی در فرمانده انتظامی استان یزد برای پیشگیری و مقابله با آسیب‌های پدیده مجازی وجود دارد؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

پیشینه پژوهش

یافته‌های پژوهش عدلی‌پور (1391)، حاکی از آن است که شبکه‌های اجتماعی مجازی به عنوان یک پدیده نوظهور، هم دارای آثار مثبت و هم آثار منفی می‌باشند. آثار منفی آن شامل تکه‌پاره شدن سریع جوامع، دگرگونی مفاهیم مکان، زمان، فضا و منابع فرهنگی، به چالش کشیده شدن هویت‌های اصیل و سنتی، رواج هویت‌های سیال و ناپایدار، گمنامی و ناشناس ماندن و سرقت هویت است.

تحقیق ساروخانی و همکاران (1391)، نشان‌دهنده آن است که با گسترش روزافزون رسانه‌های نوین همچون شبکه‌های اجتماعی مجازی، به‌ویژه در جوامع در حال گذار، روند نوسازی به تضعیف پیوندهای سنتی می‌انجامد. این رسانه‌ها می‌توانند در نگرش‌ها و رفتار شهروندان تأثیر گذاشته و باعث کاهش همدلی، احساس تعلق ملی و انسجام اجتماعی شوند.

حکیمی (1390)، در مقاله‌ای با عنوان «نقش شبکه‌های اجتماعی بر هویت (مطالعه موردی: روی فیس‌بوک و کاربران کرد)» نشان می‌دهد که جهانی شدن برای قومیت‌ها تعریف جهانی - محلی شدن دارد و برای کردها باعث شکل‌گیری یک کشور مجازی می‌شود که در آن می‌توانند حاکمیت سیاسی و فرهنگی داشته باشند به طوری که فیس‌بوک توانسته است نقش عمده‌ای در بازنمایی هویت کردها در جهان داشته باشد و از این راه به یافتن دوستان و هم‌فکران کرد و غیر کرد کمک شایانی کرده است.

مهدی‌زاده و همکاران (1388)، در مقاله‌ای با عنوان «ارتباط میان فرهنگ و فناوری اطلاعات و ارتباطات و آسیب‌های فرهنگی اینترنت» نشان داد که نخست، اینترنت را

می‌توان به عنوان یک رسانه تأثیرگذار بر هویت فرهنگی تلقی نمود و ثانیاً دوم، هرچه میزان استفاده از اینترنت بیشتر باشد، عام شدن هویت فرهنگی و یا به عبارت دیگر، تضعیف هویت فرهنگی افزایش می‌یابد. نحوه استفاده از اینترنت نیز تأثیرگذار بر هویت فرهنگی است.

یافته‌های پژوهش تیلر¹ (2012)، نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی مجازی در ترکیب با نفوذ قدرت‌های غربی، حرکتی را به سوی همگن‌سازی جهان آغاز کرده‌اند که این حرکت سبب ایجاد تضاد و ستیز در جهان و حرکت برخی ملت‌ها به سوی شکست و تضعیف هویت ملی و سنت‌هایشان شده است.

ادموند² و اوکلاهما³ پژوهشی با عنوان «نقش کاربردی فیسبوک: نیازهای روانشناختی و اجتماعی» در سال 2011 انجام داده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در میان نیازهای روحی- روانی، نیاز به رقابت و استقلال با میزان استفاده از فیس بوک همبستگی مثبت داشته است، همچنین فیس بوک توانسته است میان نیازهای اجتماعی و روانی کاربران یک تعادل ایجاد کند.

شاک‌رین⁴ در پژوهشی با عنوان «مهمترین انگیزه‌های استفاده از فیس‌بوک» به این نتایج رسید که کاربران کمتر از فیس‌بوک برای شروع روابط عاشقانه، به اشتراک گذاشتن تصاویر و ویدئوها و یا معرفی خود استفاده کرده‌اند؛ همچنین اکثریت پاسخگویان اذعان داشتند که فیس‌بوک موجب شده بسیاری از بهترین دوستان خود را که مدت‌ها از آنها بی‌اطلاع بوده‌اند، پیدا کنند و بسیاری از کاربران حفظ روابط را مهم‌ترین انگیزه استفاده از فیس‌بوک می‌دانند.

پژوهشی با عنوان «نقش خود افشاگری در شکل‌گیری صمیمیت ارتباطی در سال 2011 توسط پارک⁵ و همکارانش انجام شده است. مهم‌ترین نتایج این پژوهش که در کشور آمریکا و با استفاده از روش پیمایش صورت گرفت، عبارت است از: بین خودافشاگری و صراحت و شکل‌گیری روابط صمیمی همبستگی مثبتی وجود دارد.

1 - Tyler

2 -Edmond

3 -okkalahma

4 - Shakerian

5 -park

همچنین میان نیاز به صمیمیت و حفظ روابط موجود رابطه معنی‌داری وجود دارد.

تحقیق حاضر سعی بر این دارد که در بررسی موضوع مورد مطالعه از تئوری‌های تلفیقی بهره گیرد؛ چرا که با یک نظریه خاص نمی‌توان راهبردهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و کاهش آسیب‌های اجتماعی را تحلیل کرد؛ بنابراین اساس این پژوهش بر نظریه از جاکندگی گیدنز،¹ آنومی دورکیم، حوزه عمومی و کنش ارتباطی و نظرات هابرماس در زمینه گفت‌وگو، تبیین‌های خرده‌فرهنگی انحراف، کنترل اجتماعی هیرشی، تئوری وابستگی بال روکیچ و دی فلور، یادگیری اجتماعی بندورا، نظریه کاشت و نیز ویژگی‌های جامع‌ه شبکه‌ای که در آراء کاستلز به آن اشاره شده، متکی است.

به اعتقاد کاستلز رسانه‌های جدید نهاد ارزش‌های جوانان را در معرض تغییرات اجتماعی و فرهنگی قرار داده است. به عقیده وی، جامعه شبکه‌ای، تمام دامنه‌های زندگی اجتماعی را در بر گرفته و در چنین جامعه‌ای، افراد همواره در حال ارتباط با یکدیگر هستند تا ساختار اجتماعی را بهبود بخشند (کاستلز، 2007: 86). نظریه جامعه شبکه‌ای، تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی را بر همه ابعاد زندگی نشان داده و مطرح می‌کند که چگونه شبکه‌های اجتماعی مجازی سبب تغییر سبک زندگی افراد می‌شوند (عاملی، 1388: 4). تئوری وابستگی بال روکیچ² و دی فلور،³ جامعه شبکه‌ای کاستلز و الگوی رمزگذاری و رمزگشایی استیوارت هال،⁴ الگوهایی برای سازش الگوهای اثرهای محدود و الگوی اثرهای قدرتمند در این زمینه می‌باشند. نظریه وابستگی حاکی از آن است که افراد وابستگی‌های متفاوتی به رسانه‌ها دارند و این وابستگی از شخصی به شخص دیگر، از گروهی به گروه دیگر و از فرهنگی به فرهنگ دیگر تفاوت می‌کند. دی فلور و بال روکیچ استدلال می‌کنند که به‌طور خاص در جامعه جدید شهری صنعتی، مخاطبان وابستگی‌های زیادی به اطلاعات رسانه‌ها دارند. این نظریه بر رابطه سه‌گانه رسانه‌ها، مخاطبان و جامعه تأکید دارد (سورین⁵ و همکاران، 1381: 417 - 412).

1 - Giddens

2 - Balrukic

3 - Deflorate

4 - Stewart Hall

5 - Sorin

در نهایت، بر اساس تئوری کاشت که این پژوهش از آن استفاده می‌کند، شبکه‌های اجتماعی مجازی در شکل‌دهی به عقاید، نگرش‌ها، آداب و رسوم و رفتارهای انسان تأثیری اساسی دارند، به نحوی که در نهایت، می‌توانند به بازتعریف این مقولات در نزد مردمان جامعه دست بزنند؛ چرا که از نقطه‌نظر تئوری کاشت، استفاده از یک رسانه همگانی از جمله شبکه‌های اجتماعی مجازی، تأثیری بسزا در میزان شکل‌گیری نوعی نگرش نوین در نزد مخاطبین آن رسانه دارد. جرج گربنر¹ واضع نظریه کاشت، در دهه 1960 تحقیقاتی را با عنوان «شاخص‌های فرهنگی» شروع کرد تا تأثیر رسانه‌ها را بر باورها و دیدگاه‌های بینندگان درباره جهان واقعی بررسی کند.

گیدنز² تغییرات در حال وقوع در کشورهای در حال توسعه را ناشی از تأثیر صنعت و زندگی شهری و بالتبع، تفوق خانواده هسته‌ای می‌داند. وی تغییرات عمده خانواده را در محورهای زیر معرفی می‌کند: (1) از دست دادن نفوذ گروه‌های خویشاوندی به هم پیوسته؛ (2) رواج روند انتخاب آزادانه همسر و کاهش ازدواج‌های تنظیم شده؛ (3) افزایش حقوق زنان، هم از نظر حق انتخاب در ازدواج و هم تصمیم‌گیری در خانواده؛ (4) کاهش نقش گروه خویشاوندی به عنوان عامل سازمان‌دهنده روابط زناشویی؛ (5) رشد آزادی‌های جنسی؛ (6) گسترش حقوق کودکان؛ (7) تبدیل شدن خانواده به مثابه مجموعه‌ای از ارتباط‌های عاطفی و نه واحدی اقتصادی؛ (8) تغییر نگرش نسبت به انتظارات از نقش‌های زن و مرد متأثر از معرفت «بازاندیشانه» (گیدنز، 1382: 398).

تراویس هیرشی³ (1969) پایه‌گذار نظریه کنترل اجتماعی بر این باور است که اجزا تعلق و وابستگی به جامعه شامل موارد (1) ارتباط با سایر افراد؛ (2) پذیرش و مشارکت در نقش‌ها و فعالیت‌های اجتماعی که ارزش و نتایجی برای آینده دارد؛ (3) اعتقاد به ارزش‌های اخلاقی، هنجارهای فرهنگی و امثال آن می‌شود. وی می‌گوید: کیفیت هر کدام از موارد سه‌گانه یاد شده در هر مورد خاص می‌تواند موجب هم‌نوایی و نیز علت ناهم‌نوایی و کجروی باشد. نظریه انتقال فرهنگی ساترلند⁴ انحراف را به‌عنوان رفتاری توجیه می‌کند که مانند هم‌نوایی آموخته می‌شود؛ یعنی از طریق ارتباط متقابل با سایر

1 - George Grabner

2- Giddens

3 - Travis Hirsch

4 - Sutherland

مردم فراگرفته می‌شود. در نتیجه، نظریه مزبور به بینش‌های طرفداران کنش متقابل نمادی نزدیک می‌شود و از آن‌ها برای فرایند جامعه‌پذیری انحراف استفاده می‌کند. طبق نظریه او، رفتار انحرافی از طریق معاشرت با اغیار، یعنی داشتن روابط اجتماعی با انواع خاصی از مردم مانند جنایتکاران، آموخته می‌شود.

روش‌شناسی

روش تحقیق در این طرح، کیفی از نوع اکتشافی است. در این پژوهش برای کشف و شناسایی راهبردها از تکنیک مصاحبه نیمه‌ساخت‌یافته از نوع مسئله‌محور فردی استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش، خبرگان مرتبط در حوزه آسیب‌ها و جرایم شبکه‌های اجتماعی می‌باشند. برای شناسایی افراد خبره در پژوهش حاضر، جامعه آماری به دو بخش تقسیم شد؛ بخش اول، فرماندهان و مدیران انتظامی خبره در فرماندهی انتظامی استان یزد (پلیس فتا) و بخش دوم، افراد صاحب‌نظر در حوزه امور اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی این فرماندهی بودند. حجم نمونه در این تحقیق تا رسیدن به اشباع نظری انجام شد که این تعداد پس از مصاحبه با خبرگان، بین 50 نفر بود که به اشباع نظری رسیدیم. شیوه نمونه‌گیری موردنظر در این تحقیق نمونه‌گیری گلوله‌برفی است.

روایی این پژوهش در سه مرحله سنجیده شد. با توجه به کیفی بودن تکنیک مصاحبه، برای روایی در مرحله تعیین مقوله‌ها و محورها از اعتبار صوری استفاده شد و مقوله‌ها و پرسش‌های مصاحبه و سؤالات تحقیق در اختیار داوران قرار گرفت تا نسبت به رسیدن به پاسخ سؤال‌های تحقیق از طریق این مقوله‌ها اظهارنظر کنند. در مرحله دوم، از فن مقایسه دائم استفاده شد؛ به‌گونه‌ای که سعی شده تنظیم کدها دقیق و صحیح ارزیابی شوند و کدها مدام با کدهای اولیه مقایسه و همه کدها با اهداف و سؤالات تطبیق داده شدند. شیوه سوم روایی به کار گرفته شده، ارائه شواهد، استفاده مناسب از نقل قول و یادداشت‌های مصاحبه‌کننده است به‌گونه‌ای که پیاده‌سازی کامل مصاحبه و واقعیت‌ها و آوردن دقیق آنها به روایی کمک کرد. در این تحقیق به منظور تعیین پایایی از روش روایی نظری استفاده شد. در زمینه معیار پایایی، این معیار به گستره تکرارپذیری یافته‌های تحقیق انجام شد.

یافته‌های پژوهش

در بخش اول نیز با استفاده از ابزار مصاحبه عمیق و با به کارگیری روش اشباع نظری با 50 نفر مصاحبه عمیق با مدیران و کارکنان به صورت تفسیری در قالب چند سؤال پیرامون نظرات آنان درباره راهبردهای کاهش آسیب‌های فضای مجازی آن انجام شد و نتایج آن به صورت توصیفی که مبتنی بر داده‌های کدگذاری شده بر اساس مصاحبه انجام شده بود، در این بخش آمده است. مؤلفه‌های راهبردی استخراج شده از مصاحبه جهت تنظیم ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی به شرح جدول شماره (1) می‌باشد:

جدول 1: مؤلفه‌های راهبردی استخراج شده از مصاحبه‌ها

ردیف	مؤلفه‌ها	منبع
1	ردیابی هویت مجازی	مصاحبه انجام شده با خبرگان
2	گشت فضای مجازی (انتخاب کلیدواژه‌ها، انتخاب موتور جستجو و انجام جستجو، بررسی صفحات حاصل از جستجو)	مصاحبه انجام شده با خبرگان
3	کنترل و نظارت بر فضای مجازی	مصاحبه انجام شده با خبرگان
4	جمع‌آوری ادله الکترونیکی جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
5	مستندسازی صحنه جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
6	افزایش تلاش و زحمت‌تراشی برای ارتکاب جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
7	افزایش خطرهای مدنظر برای ارتکاب جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
8	کاهش جاذبه آماج‌ها یا دستاوردهای مورد انتظار از جرم یا همان سود حاصل یا کاهش منافع حاصل از جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
9	حذف بهانه‌ها یا توجیه‌کننده‌ها یا معاذیر یا از بین بردن عوامل تحریک یا تشویق فرد به ارتکاب جرم	مصاحبه انجام شده با خبرگان
10	پیشگیری‌های فرهنگی و اجتماعی	مصاحبه انجام شده با خبرگان

پس از جمع‌بندی روش‌های ارائه شده مصاحبه‌ها از طریق کدگذاری به شیوه تحلیل مضامین کینگ برای پیشگیری متناسب با هر دسته، جدول‌های 2 تا 5، دسته‌های اصلی، فرعی و روش‌های پیشنهادشده برای پیشگیری از آسیب‌های فضای مجازی بر مبنای راهبردهای اصلی و فرعی به شرح زیر تنظیم شد:

جدول 2: راهبردهای مبتنی بر افزایش تلاش و زحمت تراشی برای ارتکاب جرم

مصادیق	دسته فرعی
1- نصب دیواره آتش ویندوز در کامپیوتر 2- نصب ویروس یاب و به روز نگه داشتن آن روی رایانه 3- قرار ندادن اطلاعات شخصی و سازمانی روی رایانه متصل به اینترنت 4- بستن پورت های ورودی رایانه 5- نصب دیواره آتش در ورودی شبکه 6- رمزگذاری روی فایل ها، پوشه ها، رایانه، ویندوز، SETUP ویندوز و تغییر منظم آنها و استفاده نکردن از مشخصات شخصی مثل سال تولد، شماره شناسنامه برای رمز 7- استفاده نکردن از رمزهای پیش فرض و یکسان نبودن عنوان شناسه کاربری و رمز 8- درج نکردن صریح آدرس ایمیل در فضای مجازی تا توسط برنامه ها قابل استفاده نباشد.	1- سخت کردن آماج جرم
1- کارت ورود الکترونیکی حفاظت تجهیزات 2- انتقال اطلاعات سازمان های دولتی و خصوصی که مورد استفاده داخل کشور است، به شبکه ملی کشور مانند اطلاعات بانک ها، ثبت احوال و ... 3- اتصال شبکه های سازمان های دولتی و خصوصی که مورد استفاده داخل کشور است، به شبکه ملی کشور. 4- جدا کردن شبکه های سازمان های دولتی و خصوصی مورد استفاده داخل کشور از اینترنت 5- استفاده از دیواره آتش ویندوز و شبکه 6- اختصاص شناسه کاربری و رمز برای کاربران اینترنت دانشگاه ها، ادارات و ... و استفاده از نرم افزارهای کنترل ترافیک شبکه و تهیه نرم افزارهای تهیه ثبت وقایع برای بررسی سوءاستفاده و ... افراد از اینترنت و در صورت لزوم لغو مجوز استفاده آنان از اینترنت 7- استفاده از فیلتر برای جلوگیری از ورود کودکان، نوجوانان، دانش آموزان، دانشجویان و کارمندان به وبلاگ ها، سایت، شبکه های اجتماعی غیرمجاز و ... 8- فعالیت کودکان و نوجوانان با نرم افزارهای مناسب بررسی شود و در صورت مراجعه به سایت ها/ شبکه ها و ... یا انجام اعمال ارتکاب جرم، استفاده آنها محدود شود. 9- استفاده کنترل شده افراد دارای سوابق مجرمیت از اینترنت 10- با استفاده از نرم افزارهای ثبت وقایع و ایمیل افراد سابقه دار، ارتکاب اعمال مجرمانه آنها بررسی شود.	2- کنترل ورودی ها به اماکن مختلف یا کنترل دسترسی به اماکن، تجهیزات و اهداف مربوط
1- خروج یا مجوز رایانه، حافظه های مختلف و اسناد رایانه ای از سازمان ها 2- محدود کردن زمان خروج تجهیزات رایانه ای 3- ایجاد سیاست مناسب برای از رده خارج کردن تجهیزات رایانه ای 4- حذف امکان اتصال هرگونه حافظه یا دستگاه خارجی حافظه دار به رایانه های متصل به اینترنت 5- کنترل و بررسی LOG های ورود و خروج اطلاعات به سیستم ها 6- ایجاد یک کنترل مناسب روی پورت های سویچ شبکه که در صورت اتصال حافظه یا دستگاه های خارجی، با غیرفعال کردن پورت سویچ با ایجاد آلام یا ثبت در LOG به مدیر شبکه اطلاع رسانی کند. 7- استفاده از دوربین های مدار بسته برای کنترل ورودها و خروجها استفاده از تگ های RFID برای شناسایی و جلوگیری از خروج غیرمجاز تجهیزات سازمانی	3- کنترل خروجی ها
1- محدود کردن زمان استفاده از اینترنت کودکان، نوجوانان، جوانان و ... 2- تنظیم برنامه های مفرح برای کودکان و نوجوانان تا کمتر از فضای مجازی استفاده کنند. 3- ایجاد سایت ها، وبلاگ ها، شبکه های اجتماعی مجازی در زمینه امور آموزشی، فرهنگی، هنری، علمی	4- تغییر جهت اعمال مجرمانه مرتکبین یا منحرف

تخلیل راهبردها و راهکارهای فرماندهی انتظامی استان یزد جهت کنترل و کاهش آسیب های اجتماعی شبکه های اجتماعی

مصادیق	دسته فرعی
<p>کردن بزهکاران از ... منطبق با فرهنگ اسلامی</p> <p>4- برگزاری انواع مسابقه‌ها و همایش‌های علمی و فرهنگی در فضای مجازی</p> <p>5- معرفی سایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی مجازی مفید به کودکان و نوجوانان و ...</p> <p>6- اهمیت دادن به اختراعات و نوآوری‌ها و سوق دادن جوانان به آن</p> <p>7- اشتغال زایی برای جوانان و ... تا کمتر به ... بپردازند.</p> <p>8- استفاده از رسانه‌های تبلیغی مناسب برای اطلاع‌رسانی برنامه‌های مفید</p> <p>9- تبلیغ تأثیرات ورزش در سلامتی جسمی و روانی</p> <p>10- نمایش عواقب ارتکاب جرم و ... در فضای مجازی از طریق روش‌های مختلف سیمیا، در سایت و ...</p> <p>11- ایجاد و ترویج بازی‌های رایانه‌ای منطبق با فرهنگ اسلامی متناسب با سن افراد</p>	<p>آمادگی</p>
<p>1- جمع‌آوری مراکز فروش رسانه‌های رایانه‌ای غیرمجاز</p> <p>2- جمع‌آوری فیلترشکن‌ها از سایت‌ها یا فیلتر کردن سایت‌های مسئله‌دار</p> <p>3- نصب عکس روی کارت‌های اعتباری بانکی (برای جلوگیری از سوء استفاده افراد غیرمجاز)</p> <p>4- نصب فناوری لازم روی تلفن‌ها برای شناسایی تلفن‌کننده برای پیشگیری از مزاحمت‌های تلفنی</p> <p>5- استفاده از ابزار محدودکننده پهنای باند اینترنت برای مصارف مختلف خانگی، اداری و سازمانی</p> <p>6- نصب دوربین در سایت‌ها برای مشاهده استفاده کارکنان، دانشجویان و دانش‌آموزان از اینترنت</p> <p>7- قرار دادن رایانه در سایت به نحوی که در معرض دید همگان باشد.</p> <p>8- کنترل رایانه‌های متصل به اینترنت در سایت و سایر محل‌ها که روی آنها نرم‌افزار فیلترشکن نصب نشده است.</p> <p>9- کنترل رایانه‌ها و لب‌تاپ‌های موجود در خانه توسط والدین که فیلترشکن روی آنها نصب نشده است.</p> <p>10- ندادن شناسه کاربری ADMIN به دانش‌آموزان و دانشجویان برای نصب نرم‌افزارهای سازمانی یا فیلترشکن برای ...</p> <p>11- ردیابی IP، ردیابی ارسال کننده ایمیل مورددار از روی هدر ایمیل</p>	<p>5- کنترل و ایجاد محدودیت برای استفاده از ابزارهای تسهیل ارتکاب جرم</p>
<p>1- ایجاد یک رویه برای تعیین صلاحیت وبسایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... توسط مراجع ذیصلاح و درج نمادی در وبلاگ، وبسایت و ... که نشان‌دهنده واجد شرایط بودن آنهاست.</p> <p>2- ایجاد گشت سایبری و فیلتر کردن سایت‌های دارای فیلترشکن و موارد مسئله‌دار</p> <p>3- کنترل و نظارت فیزیکی در سایت‌ها و ... توسط پلیس فتا و بررسی ترافیک شبکه با استفاده از نرم‌افزارهای مناسب برای کنترل شبکه و سوءاستفاده‌ها</p> <p>4- کنترل وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها و موارد درج شده توسط مراجعین به آنها</p> <p>5- شناسایی و کنترل URL های مورددار</p> <p>6- جلوگیری از ورود تلفن‌های همراه دوربین‌دار و دوربین دیجیتال و حافظه‌خور به اماکن حساس</p>	<p>6- کنترل ابزارآلات جرم/ سلاح‌ها</p>

جدول 3: راهبردهای مبتنی بر افزایش خطرهای مدنظر برای ارتکاب جرم

مصادیق	دسته فرعی
1- استفاده از دوربین‌های مداربسته برای کنترل ورودها و خروج‌ها 2- استفاده از تگ‌های RFID برای شناسایی و جلوگیری از خروج غیرمجاز تجهیزات سازمانی رایانه‌ای 3- گشت فضای مجازی 4- در صورت امکان، کنترل بسته‌های اطلاعاتی خروجی 5- ردیابی IP 6- نصب نرم‌افزارهای کنترل دسترسی به فضای مجازی و تهیه فایل ثبت وقایع	1- دسته نظر قرار دادن ورودی/ خروجی در اماکن عمومی
1- ایمیل خود را به‌طور صریح در اینترنت قرار ندهید. 2- جنسیت خود را در فضای مجازی اعلام نکنید. 3- به سایت‌های ناشناخته و مشکوک وارد نشوید. 4- مراقب باشید کسی متوجه رمز اینترنت یا حساب بانکی شما را نشود. 5- فقط از رایانه خود یا رایانه مطمئن به حساب های بانکی خود متصل شوید. 6- تغییر مداوم رمزها 7- تربیت و معرفی کارشناسان تشخیص جرایم و ... مجازی	2- توسعه محافظت
1- کنترل و نظارت فضای مجازی 2- استفاده از افراد متخصص امنیت شبکه برای نظارت بر سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... در فضای مجازی 3- نظارت و کنترل سایت‌ها، میزبان‌ها، وبلاگ‌ها و ... و کنترل محتوا و ترافیک ورودی خروجی آنها 4- نصب دوربین در سایت‌ها 5- وبلاگ‌ها و وبسایت‌ها، طبق قانون نسبت به موارد درج شده، مسئول‌اند. 6- در نوشتن سیاست‌های امنیتی دقت شود تا یکدیگر را نقض نکنند. 7- تدوین قانون فضای مجازی مناسب	3- تقویت نظارت رسمی
1- در خانه، والدین بر استفاده از اینترنت فرزندان نظارت کنند. 2- کامپیوتر متصل به اینترنت در محل عمومی قرار داده شود. 3- مدیر سایت‌ها با رصد ترافیک سایت اتصالات سوء را تشخیص دهد. 4- استفاده خانواده‌ها از مشاورین برای بررسی استفاده درست فرزندان	4- نظارت به وسیله کارمندان
1- قرار دادن رایانه‌های متصل به اینترنت در محل دید همگان در سایت‌های دانشگاه‌ها و ادارات تا نظارت ممکن باشد. 2- در خانه، رایانه‌های متصل به اینترنت را در محل دید عموم قرار دهید تا نظارت ممکن باشد. 3- در رسانه‌ها مانند صدا و سیما و در فضای مجازی مانند وبسایت‌ها و ... موارد اعمال مجازات افراد به واسطه ارتکاب جرم در فضای مجازی گزارش شود.	5- از نظارت طبیعی کمک بگیرید.
1- افراد برای استفاده از سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... ماهیت و تعلق سایت را شناسایی کنند. 2- سایت‌ها ... مکلف به معرفی خود با نشان‌های استاندارد و مصوب کشور شوند و صحت ادعای آنان توسط پلیس و سایر عوامل بررسی شود. برای این کار نیاز به آرم همراه با یک شماره شناسایی منحصر به فرد است. 6- کاهش گمنامی 3- به کاربران در فضای مجازی یک شماره منحصر به فرد مانند کد ملی اختصاص داده شود تا گمنامی رفع شود. 4- استفاده از وبسایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... منوط به دریافت شناسه کاربری و رمز باشد.	6- کاهش گمنامی
1- استفاده از نرم‌افزارهای کنترل استفاده کودکان، نوجوانان، جوانان، دانشجویان، کارکنان و ... از اینترنت	7- بهره‌گیری از

مصادیق	دسته فرعی
ابزارهای مدیریت بر 2- فیلتر سایت‌های مستهجن مکان 3- تعریف سطح دسترسی به اطلاعات سازمانی متناسب با اختیارات فرد 4- استفاده از نرم‌افزارهای جاسوسی (SPYWARE) برای رصد فعالیت کودکان در ساعاتی که والدین حضور ندارند.	

جدول 4: راهبردهای کاهش دستاوردهای مورد انتظار برای ارتکاب جرم یا همان سود حاصل یا کاهش منافع حاصل برای ارتکاب جرم

مصادیق	دسته فرعی
1- فیلتر کردن سایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی معاند و ضد دین و مستهجن 2- کاهش سرعت اینترنت برای مصارف خانگی 3- از کار انداختن سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... داخلی که خلاف شئونات و قوانین جامعه عمل می‌کنند. 4- رمزنگاری نامه‌ها و فایل‌های ارسالی مهم و اطلاعات خصوصی در سایت‌ها 5- استفاده از امضای دیجیتال و محرمانه کردن اطلاعات	1- زوال منافع مانند علامت گذاری کالا با جوهر، پاک کردن دیوار نوشته‌ها، سرعت گیر در خیابان
1- برقراری ضابطه و قانون برای انجام تجارت الکترونیکی و موارد مرتبط در فضای مجازی 2- برخورد با بازارهای غیرقانونی و حذف آنها 3- نظارت بر انواع معاملات در فضای مجازی 4- کنترل بر آگهی‌های نیازمندی‌ها در فضای مجازی 5- صدور مجوز برای کلیه فعالیت‌ها در فضای مجازی 6- کنترل و نظارت بر کلیه مطالب موجود در وبسایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی	2- برهم زدن بازارهای غیرقانونی مانند نظارت بر بنگاه‌های کارگشایی، کنترل بر آگهی‌های نیازمندی‌ها، صدور مجوز برای دست‌فروشان
1- درج نکردن عکس کوچک در سایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی 2- درج نکردن جنسیت در سایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی 3- عدم تبلیغ دارایی‌ها و ... در فضای مجازی 4- درج نکردن آدرس ایمیل به طور کامل 5- هنگام باز کردن ایمیل، کسب اطمینان از اینکه ایمیل از طرف دوست است و جعلی نیست. 6- وب‌گردی نکردن در سایت‌ها	3- مخفی کردن آماج، پارک نکردن خودرو در خیابان، کتابچه راهنمای تلفن بدون تعیین جنسیت
1- انتقال سرمایه‌ها و اطلاعات از اینترنت به شبکه ملی برای جلوگیری از حمله‌های جهانی 2- درج نکردن اطلاعات شخصی و سازمانی روی رایانه متصل به اینترنت 3- رمزگذاری مناسب روی رایانه، ویندوز، فایل‌ها و پوشه‌های رایانه و ایمیل و تغییر دوره‌ای آنها 4- توجیه افراد که به ایمیل‌های ناشناس پاسخ ندهند. 5- وارد نشدن به سایت‌ها، شبکه‌های اجتماعی و تالارهای گفت و گوی ناشناخته 6- گفت‌وگوی الکترونیکی نکردن با افراد ناشناس 7- متصل نشدن رایانه با اطلاعات شخصی / سازمانی به اینترنت	4- جابه جایی و برداشتن آماج جرم مانند مثل برداشتن ضبط خودرو
1- از بین بردن یا فیلتر کردن سایت‌های مستهجن، کلاهبرداری، دارای بینزاکتی، ضد دین و ضد نظام و القاکننده افکار الحادی و آموزش خرابکاری، ساخت مواد منفجره، آموزش هک و ... 2- افراد دارای وبسایت، وبلاگ و ... از قید نام کوچک خودداری کنند و عکس و اطلاعات شخصی و خصوصی خود را در سایت یا وبلاگ و ... قرار ندهند. 3- قرار ندادن صریح آدرس ایمیل خود در سایت، وبلاگ و ... برای جلوگیری از حمله توسط برنامه‌ها و ...	5- حذف یا کاهش جذابیت وسایل تحریک‌آمیز

دسته فرعی	مصادیق
	4- افراد دارایی‌ها و امکانات مادی خود را در فضای مجازی معرفی نکنند تا کمتر در معرض خطر قرار گیرند.
	5- اطلاع‌رسانی عواقب ناشی از ارتکاب جرم در فضای مجازی به شیوه‌های مختلف مانند سخنرانی، مصاحبه، کلیپ، فیلم
	6- آگاه‌سازی تبعات ناشی از ورود به سایت‌های مستهجن و مسئله‌دار و ارتباط با افراد ناشناس
	1- آگاه‌سازی کاربران اینترنت از آسیب‌ها
6- توضیح یا جلوگیری از منافع	2- رمزگذاری مناسب روی رایانه، ویندوز، فایل‌ها و پوشه‌های رایانه و ایمیل و تغییر دوره‌ای آنها
	3- درج کردن عکس و اطلاعات کامل شخصی در فضای مجازی
	4- رمزدار کردن اطلاعات ارسالی در فضای مجازی

جدول 5: راهبرد حذف توجیه‌کننده‌ها یا عوامل تحریک یا تشویق فرد به ارتکاب جرم

دسته فرعی	مصادیق
1- برقراری/ وضع قواعد/ مقررات مانند قراردادهای اجاره،	1- وضع مقررات برای انجام هرگونه فعالیت در فضای مجازی به نحوی که انجام هر فعالیت منوط به اخذ مجوز از مراجع ذی‌صلاح شود.
مزاومت	2- وضع مقررات برای ایجاد وب‌سایت، وبلاگ، شبکه اجتماعی مجازی و ...
	3- تدوین قانون جرایم سایبری برای انواع ارتکاب جرم در فضای مجازی و اطلاع‌رسانی آن از طریق رسانه‌ها شامل صدا و سیما، وب‌سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... به نحوی که کسی نتواند ادعا کند به دلیل عدم مزاحمت آگاهی مرتکب تخلف در فضای مجازی شده است.
	4- تبیین مصادیق ارتکاب جرم در فضای مجازی و رسانه‌ها
	1- درج راهنما در سایت‌ها، وبلاگ‌ها و شبکه‌های اجتماعی به شیوه‌های مختلف مانند کلیپ، فیلم و ...
2- پست راهنما برای مثال پارک نکنید	2- مصادیق ارتکاب جرم در فضای مجازی و رسانه‌ها
ملک خصوصی است.	3- انواع آسیب‌های فضای مجازی
	4- نحوه مراقبت از خود در برابر آسیب‌های فضای مجازی
	5- استفاده از پهنای باند اینترنت دیگران جرم است.
	6- ارتکاب جرم در همه جا از جمله فضای مجازی جرم است.
3- تحریک/ هوشیاری وجدان و آگاهی	1- مصادیق آسیب در فضای مجازی نیز صادق است.
	2- رعایت حق نشر در فضای مجازی مانند فضای فیزیکی ضروری است.
	3- اطلاع‌رسانی موارد ذیل در وب‌سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... به شیوه‌های مختلف مانند کلیپ، فیلم و ...
	4- همان‌گونه که در فضای فیزیکی باید متدین بود، باید در فضای مجازی هم متدین بود.
	5- ارائه تصویر غیر واقعی از خود در فضای مجازی مظهر دروغ‌گویی و کلاهبرداری است.
	6- ارتکاب جرم در فضای مجازی مانند دنیای فیزیکی جرم است.
	7- اطلاع‌رسانی مجازات‌های تعیین شده برای انواع ارتکاب جرم و آسیب‌رسانی در فضای مجازی
	8- اطلاع‌رسانی آسیب‌رسانان دستگیرشده
4- تسهیل رعایت قوانین	1- ایجاد مرکز مشاع استفاده از اینترنت در محیط‌های سازمانی
	2- تشویق و ایجاد انگیزه در استفاده مجاز از فضای مجازی
	3- ایجاد محیط‌های ورزشی و فرهنگی و ترغیب به استفاده از آنها به جای استفاده از اینترنت
	4- ایجاد سایت‌ها و شبکه‌های آموزشی و فرهنگی و علمی مجاز
1- کنترل مواد مخدر	1- کنترل نرم‌افزاری اتصال فرزندان به سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ...
2- بررسی وپروسی نشدن رایانه فرزندان بر اثر استفاده از اینترنت	2- بررسی وپروسی نشدن رایانه فرزندان بر اثر استفاده از اینترنت

مصادیق	دسته فرعی
3- بررسی ویروسی نشدن رایانه دانشجویان بر اثر استفاده از اینترنت	
4- کنترل رفتار فرزندان که مرتکب ارتکاب جرم در فضای مجازی نشوند.	
5- استفاده از نرم‌افزارهای کنترل اتصال دانشجویان/کارکنان به سایت‌های مختلف	
6- کنترل سایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... توسط پلیس فتا	
	6- کنترل
1- نصب نرم‌افزارهای کنترل کننده اتصال به سایت‌ها، وبلاگ‌ها و موارد مسئله‌دار	رهاکننده‌ها مانند
2- عدم اعطای کاربری مدیر به فرزندان در خانه برای جلوگیری از نصب فیلترشکن	نصب تراشه‌های
3- عدم اعطای کاربری مدیر به دانشجویان در دانشگاه برای جلوگیری از نصب فیلترشکن	مخصوص روی
4- کنترل ویندوز رایانه متصل به اینترنت که فایل یا پوشه‌ای در آن به اشتراک گذاشته نشده باشد.	تلویزیون و رایانه
5- کنترل ویندوز رایانه متصل به اینترنت که گزینه دسترسی از راه دور فعال نشده باشد.	برای استفاده کنترل
6- طراحی نرم‌افزاری کنترل کننده اطلاعات یا نمایش دهنده سرقت اطلاعات از سیستم‌های اطلاعاتی مهم شده از آنها	

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با عنوان برنامه‌ریزی راهبردی، جهت کاهش آسیب‌های فضای مجازی توسط فرمانده انتظامی استان یزد به بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید این آسیب‌ها در فضای مجازی پرداخته است؛ بنابراین آنچه به عنوان جمع‌بندی و نتیجه تحقیق عرضه می‌شود، در واقع، جمع‌بندی نتیجه ارزیابی از مصاحبه‌ها و تحلیل آن انجام شد. در این تحقیق به منظور ارائه راهبردهای فرماندهی انتظامی استان جهت کاهش آسیب‌های فضای مجازی سؤالاتی مطرح شد. در این بخش به صورت جداگانه به پاسخ‌گویی هر سؤال پرداخته شده است.

سؤال اصلی پژوهش: راهبردهای کلان و عملیاتی برای فرمانده انتظامی استان یزد در جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های مجازی کدام است؟

در این پژوهش برای برنامه‌ریزی راهبردی در جهت کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی شبکه‌های مجازی، 26 مؤلفه در این رابطه تعریف شده است و به‌وسیله متخصصان داخلی و خارجی با استفاده از پرسشنامه نظرسنجی شده است. راهبردهای چهارگانه فرماندهی انتظامی استان یزد و به خصوص پلیس فتا، با توجه به نتایج حاصل نشان داد:

در زمینه راهبردهای پیشگیری از مسائل فضای مجازی، ابعاد حذف توجیه‌کننده‌ها، کاهش منافع حاصل از جرم، افزایش تلاش و زحمت تراشی برای ارتکاب جرم و افزایش

خطرهای مدنظر برای ارتکاب جرم به ترتیب، بالاترین تا پایین‌ترین میانگین رتبه‌ای تأثیر در پیشگیری از مسائل فضای مجازی را به خود اختصاص داده‌اند. از این‌رو، برای برقراری راهبردها جهت کاهش آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی، می‌توان پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه داد:

1. تأسیس مرکز سیاست‌گذاری حوزه آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی: این مرکز مسئولیت هماهنگی، سیاست‌گذاری، تدوین آیین‌نامه‌ها، صدور بخشنامه‌ها، مشخص کردن مسئولیت‌های بخش‌های مختلف حوزه سایبر، تعیین وظایف، برنامه‌ریزی را در سازمان فتا به‌طور منظم ایجاد کند.
2. از آنجایی که اولین و مهم‌ترین نکته در قبال کلیه موارد شبکه‌های مجازی، امر آموزش است، پیشنهاد می‌شود کارگروه یا کمیته‌های متشکل از متخصصان امر آموزش و افراد زبده در زمینه رایانه برای رصد محتوای منتشرشده در شبکه‌های مجازی برخط (آنلاین) تشکیل شده تا ضمن رصد این محتواها، به آموزش و تولید محتوای استاندارد بپردازند.
3. ایجاد کمیته جنگ نرم استان و به ریاست فرماندهی استان و دبیری رئیس پلیس فتا استان و رسیدگی به مصوبات و دستورات رده بالاتر استان جهت کاهش آسیب‌های فضای مجازی.
4. ارائه یک وب‌چت پیشگیری از جرم: ارائه یک وب‌چت پیشگیری از جرم با همراهی رئیس پلیس فرماندهی انتظامی استان و همچنین افسران پلیس به دپارتمان پلیس این اجازه را می‌دهد تا با بسیاری از شهروندان ارتباط برقرار کنند. به این علت که وب‌چت‌ها تعاملی هستند آنها به شهروندان اجازه می‌دهند سؤال بپرسند و جواب دریافت کنند.
5. پست نکات کلیدی پیشگیری از جرم: صفحه شبکه اجتماعی دپارتمان پلیس می‌تواند ساختار مناسبی را برای ارائه نکات در مورد پیشگیری از جرایم ارائه دهد. این موارد می‌تواند بر اساس پیشگیری از جرایمی باشد که در یک ماه گذشته رخ داده است. به‌عنوان مثال، مسائل مربوط به امنیت منزل می‌تواند در

- تابستان که سفرهای بیشتری رخ می‌دهد و مسائل مربوط به امنیت دوچرخه‌ها در ماه‌های مربوط به مدارس مطرح شود.
6. انتشار فعالیت‌های مربوط به پیشگیری از جرم: پلیس می‌تواند از تمام ابزارهای شبکه‌های اجتماعی نظیر توییتر، بلاگ‌های فیس‌بوک و غیره برای سازماندهی و انتشار فعالیت‌های مربوط به پیشگیری از جرم اقدام کند. به‌عنوان مثال، فعالیت‌هایی نظیر جشن جامعه امن، جشنواره جامعه محلی که در آن پلیس‌ها حاضر می‌شوند و فعالیت‌های ارشادی دارند.
7. لزوم بررسی نقش و وظایف سازمان‌های متولی امر پیشگیری از آسیب‌ها، تهدیدها و جرایم فضای مجازی و بازنگری در نقش آنان به نحوی که ضمن هم‌افزایی، هماهنگی مناسبی میان فعالیت‌های آنان برقرار باشد و سلسله مراتب مناسبی برای راهبری، هدایت و مدیریت امور پیشگیری برقرار شود.
8. اختصاص یک شبکه تلویزیونی به ناجا برای تعامل با جامعه به منظور آگاه‌سازی جامعه از مسائل فضای مجازی و آموزش محافظت از خود و خانواده در فضای مجازی؛ در برنامه‌های پیشگیری، مشارکت همه افراد و نهادهای دارای مهارت و مسئولیت در زمینه پیشگیری از جرم، امری اجتناب‌ناپذیر است.
9. ایفای نقش ناجا به عنوان یکی از مراجع تأیید صلاحیت در استفاده از امکانات فناوری اطلاعات مانند موبایل، ارائه همه خدمات الکترونیکی مانند عابر بانک، اینترنت بانک و اینترنت به افراد بر مبنای تأیید مراجع ذی‌صلاح از جمله ناجا؛
10. ایجاد یک رویه برای تعیین صلاحیت وبسایت‌ها، وبلاگ‌ها و ... توسط مراجع ذی‌صلاح از جمله ناجا و درج نمادی در وبلاگ، وبسایت و ... که نشان‌دهنده واجد شرایط بودن آنها است. سایت‌ها، وبلاگ و ... مکلف به معرفی خود با نشان‌های مصوب شوند و صحت ادعای آنان توسط پلیس و مراجع ذی‌صلاح بررسی شود و در صورت مجاز بودن، توسط کاربران استفاده شوند.
11. کنترل و نظارت بر سایت‌ها، وبلاگ‌ها، میزبان‌ها و ... از طریق مراجعه و کنترل محتوا و رافیک ورودی/ خروجی آنها.

منابع

- آزاد ارمکی، تقی، شریفی‌زاده، محمد حسین؛ ایثاری، مریم؛ سحر طالبی (1391). «هم خانگی؛ پیدایش شکل‌های جدید خانواده در تهران». جامعه‌پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. سال سوم. شماره اول.
- حکیمی، طاهر (1390). «نقش شبکه‌های اجتماعی بر هویت (مورد مطالعه: روی فیس‌بوک و کاربران کرد)». فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای در رسانه و فرهنگ. سال دوم، شماره دوم.
- حیدرزاد، علیرضا؛ سیاح‌البرزی، هدایت؛ عامری، محمدعلی (1396). «تأثیر عضویت در شبکه‌های اجتماعی بر سرمایه اجتماعی کاربران با تأکید بر امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهر ورامین)». پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی، سال دهم، شماره چهارم.
- رفعت‌جاه، علی؛ شکوری، رضا (1395). «رسانه‌های جمعی و هویت ملی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه اصفهان)». فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، سال شانزدهم، شماره دوم.
- ساروخانی، باقر؛ بابایی‌فرد، اسداله (1387). «اینترنت، جهانی شدن و هویت فرهنگی دانشجویان دانشگاه تهران». فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات. سال چهارم، شماره سیزدهم.
- سورین، ورنز؛ تانکارد، جیمز (1381). «نظریه‌های ارتباطات». (ترجمه علیرضا دهقان). تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- شاه محمدی، غلامرضا (1392). «نقش ناجا در پیشگیری از آسیب‌ها، تهدیدها و کلاهبرداری‌های فضای مجازی». پروژه تحقیقاتی، تهران: معاونت پژوهش دانشگاه علوم انتظامی امین.
- عاملی، سعید رضا (1388). «شبکه‌های علمی مجازی». تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- عدلی‌پور، صمد؛ قاسمی، وحید (1393). «تأثیر شبکه اجتماعی فیس‌بوک بر هویت فرهنگی جوانان شهر اصفهان». فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران. دوره هفتم، شماره اول.
- فخریان، سیفالله (1390). «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به شبکه‌های اجتماعی مجازی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دختر متوسطه دوره دوم شهر بابل)». دو فصلنامه مشارکت و توسعه اجتماعی. دوره اول. شماره اول.
- گیدنز، آنتونی (1383). «جامعه‌شناسی». (ترجمه منوچهر صبوری). تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی (1384). «پیامدهای مدرنیت». (ترجمه محسن ثلاثی). تهران: نشر مرکز.
- لیتل جان، استیفن. (1384). «نظریه‌های ارتباطات». (ترجمه مرتضی نوربخش و اکبر میرحسینی). تهران: نشر جنگل.

- مهدی‌زاده، حسین؛ عنبرین، مجید (1388). «بررسی آسیب‌های فرهنگی اینترنت». فصلنامه خانواده‌پژوهی. سال ششم، شماره بیست و چهارم.
- هادیانفر، کمال (1394). «نشست خبری رئیس پلیس فتا ناجا». روزنامه سراسری صبح ایران امتیاز، صفحه اجتماعی، 17 آذر.
- سیفی، لیلی؛ آیتی، محسن (1397). «ادراک جوانان شهر بیرجند از ارتکاب جرم در شبکه‌های اجتماعی موبایلی». پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی. سال دوازدهم، شماره چهل و پنجم.
- Castells, Manuel (2007). "Communication, Power and Counter-power in the Network Society". International Journal of Communication, Vol. 1, 2007, pp. 238-266.
- Edmond, David (2008). Social network(ing) sites revisiting the story so far: A response to danah Boyd & Nicole Ellison. Journal of Computer-Mediated Communication 13 (2):516-529.
- Gaser, W.J. (2015). "family changes over the long term: A sociological commentary", Journal of family history, 28 (15): PP 16-32.
- Giddens, A. (2000a). Modernity And Self Identity. Society And Self Identity In New Era, translated by N. Grove, CA. Brooks/Cole publishing company. Movafaghian, Tehran, Ney Publication. [In Persian].
- Giddens, A. (2000b). Third Way, translated by M. Saboori, Tehran Shiraze Publications. [In Persian].
- Montea, Denis (2016). New Horizons for Communication Theory in the New Media Age. In: Valdivia, Angharad (ed) N. A Companion to Media Studies. Blackwell Publishing. pp.40-49.
- Tyler, A., Haenlein, M. (۲۰۱۲). "Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media". Business Horizons. 53, 59-68.
- Park, Namsu, Kerk F. kee and Sebastian Valenzuela (2009). Being Immersed in Social Networking Environment: Face book Grups, Uses and Gratifications and Social Outcomes, Cyber Psychology and Behavior, 12 (6).
- Shakerian, Ata, Nazari, Ali-Mohammad, Massomi, Mohsen, Ebrahimi, Painaz (2014). "Investigating Personality and Pre-Marital Affair whit Opposite Sex among University Student of Sannadaj City", Procedia – Social and Behaviorial Sciences, 114: 327-333.